

An liceat grauato debitis

Atuero si cōtra hanc sensuū z rationis in-
tegritatem aliquis supior a subditis extor-
quet abstinentiā etiam in die veneris san-
cta. etsi nō pro impari potentia tolerandi
(qm̄ nō omnia possumus oēs) ille dissimi-
liter onera abstinēdi diuidat singulis put
opus habent. **A**ffirmo q̄ iam non discre-
tor sed destructor. non tutor sed tortor ha-
bendus est. z tanq̄ pernicioza pestis decli-
nandus. **N**az quid fit in subito lesa semel
ratione ex sensuū p̄urbatione? **R**eddit si-
quidem hebes. asper. attonitus. z intracta-
bilis. velut aīal brutus. nec iam rōnis vsu
ducitur. sed furoris z insipientie cuiusdaz
bestialis impetu circūa gitatur z raptatur
Ruit postremo in hanc desperate p̄ditio-
nis foueam. vt sibi sapiens videat qui sto-
lidus est. se ducesse esse vult qui cecus est.
et qui p̄ri inops est z salubris cōsiliū/ alie-
no p̄sus obedire recusat. **C**ur ita? qz iam
ambulat in magnis z mirabilibz super se.
Jamqz reuelationibz insolitis et miracu-
lis faciendis se cogitat idoneū. **J**am som-
nia. iam fantasias omnes portētuozas/ p̄-
visionibz autēticis acceptat. **J**am deniqz
nisi misereat ex alto deus p̄xim⁹ est cor-
ruere e monte illo ad quē angelus ascēdit
et descendit diabolus. **V**ideris q̄ necesse-
saria sit in rectoribz pia discretio z discreta
pietas. que subditos velut cithare cordas
nec mollescere nimis sinat nec lentescere p̄-
desidiā. nec supra modum tendat ne r̄-
pantur per stoliditatē z insipientiā. **P**p̄
profecto plenū difficultatis. plenū pericu-
li z multe vigilię. sed meriti grandis z lau-
dis excelsę. nec deerit pie postulanti bz vi-
ctio spiritus que docet de omnibus. **E**x
his ad extremū perpendere fas est. q̄ peri-
culosa sit indiscretis solitudo. quia cū ceci-
derint/ non habent subleuantē. **S**ecus in
religionibz bene institutis reperit. **N**ec
habui que dicerē super questione proposi-
ta de non esu carniū. quanq̄ breuitatis
amor/ quedam intacta z quedam inpra-
ctata deserere cōpulerit. **N**ec est laudabi-
lis z ab indiscretionē libera sanctorz patz
abstinentia. quaz etsi peccator z secularis
imitari non valeo/ aut non satis volo. ve-
neroz tamen in alijs. amiroz z colo. venerā-
dam insuper colendāqz libens denunciatio
et libera voce defendo. **S**pero equidez ex
hac pia sedulitate/ fructū orationū suaruz
mibi profuturū apud illū qui iussit ne gra-

uarentur corda nostra in crapula z ebrieta-
te. dñm nostruz **I**hm xpm qui est benedi-
ctus in secula seculoz **A**mē. **E**xplicet
Sequitur quedaz
propositiones excerptę de lectione cancel-
larij parisi. Anno dñi. **M**.ccc.ccc. apud san-
ctum **V**ictorem. occasione cuiusdam du-
bitationis in facto vnius militis carbu-
sienis.

Conuertamus nūc sermones
ad decisionē p̄dicte dubitatio-
nis l̄alis/ de vellicatione spi-
carum alienarū per discipu-
los xpi. an scz illic furti vera
ratio. z ex sequenti ad restitutionē fuerit
obligatio. **I**ntroducitur hec dubitatio qz
l̄alis est. **E**ryt inquisitionibz aliquibz no-
uiter factis fiat aliqua satisfactio. de obli-
gatis ex furto vel mutuo. si p̄ religionis in-
gressum sint imunes a soluēdo. **S**up-
ponam⁹ in primo descriptionē furti. **F**ur-
tum est contrectatio rei aliene/ inuito dño
Hec est succincta et generalis furti descri-
ptio. cui⁹ declaratio patere poterit ex corollarijs
sequētibz **S**upponēdo qz dominiū
rerū est duplex. vnum diuinū. aliud huma-
nū. **D**ominū est duplex naturale z ciuile
seu politicū. **D**e primo scriptū est de deo.
Domin⁹ vniuersoz tu es. **D**e altero dicit
apls qz oīa nostra sunt. **E**t xps. **P**rimum
querite regnū dei z iusticiā eius. z hec oīa
adiūcent vobis. **D**e tertio scribunt ipse le-
ges ciuiles z canonicę sicut etiā scriptura
sacra sepe p̄memorat. **P**rimū fundator
in titulo creationis z gubernationis rerū
Scōm in titulo caritatis z iusticie. **T**erti-
um in regulis legis ciuilibz z canonicę post
peccatū. **D**icam⁹ ergo veluti corollaria
de declarationē/ z declaratiua p̄secutionē/ qz
deo approbante vel iubente detentionem
vel cōtrectationē cuiuscūqz rei/ nullū com-
mittit furtū ab eo qui talem se habere scit
approbationē. **S**ic excusant filij israhel
furto dñi spoliauerunt egyptios. **E**t intelli-
gitur dñi talis vti⁹ z mouet in hac spoliatio-
ne/ auctoritate legis diuine. non p̄pria libi-
dine rapiendi. **D**icam⁹ vltra. qz in abu-
su cuiuscūqz rei contra legē dei/ p̄mittitur
aliquo mō furtū. qz fit quedam p̄trectatio
rei aliene q̄ scz est ipsi⁹ dei. inuito eo. i. p̄tra
dicente z vetante. **S**equit⁹ qz quilibet
iust⁹/ pōt vti re qualibet/ sine furto. et hoc

utendo fm leges ipsius caritatis. qz fm ea est dñs omnium omnia possides zc. Da op positi. iam fieret extra caritate. in cui? titulo fundat hoc dñiuz. ¶ Sequit qz omnis peccator qui abutit creatura / dici pot fur cotra quemlibet iustu. qz abutit re iustorum ipsis nolentibz huc abusuz. ¶ Sequit qz utens re que a nullo pro tunc possessa est ciuilliter / no est ex eo fur censend. qz qd nullius est occupati cocedit. ¶ Sequitur qz utens re qua quilibet habet p derelicta vl tanqz p derelicta fm interpretatonez iuris / non est dicend fur. Et hic fundat ratiobilitas pscriptiois z iusta detentio rei q prius fuit aliena. Iusta in qua nedu in foro pntioso sed cocientie. ¶ Sequit qz utens re aliqua in casu necessitatis extreme / no est censend fur. quia no fit hic contractatio inuito dño fm iuris diuini z naturalis. imo z ciuillis interpretatone. Concedunt eni in casu necessitatis oia esse coia put in textu pnti sufficiter fundatum est. ¶ Sequit qz utens re modici precij q qsi pro nullo reputat / no debet cenferi fur. qz no iudicat qz dñs hoc no velit / aut no velit si hoc sciret. Attendit aut modicitas p ciz fm psonaru z reru z tempoz z aliarum circustantiaru qualitate. aut fm iuris aut dictaminis recte rationis interpretatone quia qd vni parū esset alteri multū reputatur. ¶ Sequit qz apli non pmittebat furtum in vellicatione spicaru. qz res modici precij erat. eos in sup excusabat necessitas deniqz dño sciēte z volente hoc fiebat. nā dñs oim ipe erat xps. ¶ Sequit qz detentor rei aliene / dñi no habet rem in sua potestate vt illā restituat. sed vel vi alterius vel aliunde factus est impotens. ille no dñi tunc detinere inuito dño. Ius eni interpretat qz dñs non debet velle obligare tunc istū ad impossibile pro tpe quo est sic impossibilitas. qz nec deus sic obligat ad impossibile legi aut diuine debent cetera conformari. Et hic fundatur quomō potest absolui in foro cocientie quis obligatus ex furto / absqz hoc qd statim restituat. dñi tamē habeat ppositum de restituendo tpe z loco iuxta qz aderit facultas in toto vel in parte. ¶ Sequitur qz detentor rei aliene / si non restituat illā dum restitutio cederet in p iudiciū z damnū manifestum creditoris / non est fur appellandus. vt si non reddat gladium furioso. Nam restitutio que pro

caritate instituta est / cotra caritate milita re no debet. ¶ Sequit qz detinēs rem alienam / detinet eā inuito dño fm iuris naturalis z ciuillis interpretatone / dñi habet sufficienter vnde statim reddat. differt nihilominus restitutionē in p iudiciū vel in dñi num eius cui debitor est. patet qz alteri facit qd no vellet rōnabiliter sibi fieri. Itē qz aliter paret illa q maxime seruāda pferēdaqz est ciuillis cocitatio / si pateret via defraudandi creditores. et si non redderet in casu tali vnicuiqz quod suū est. z hoc in toto vel in parte. Nec aut est fundamētalis ratio quare doctores z leges ponūt / qz seruus z obligatus ratiocinijs publicis / no pnt libere pferi z hec eadē in casu nostro se ostendit. nec valet allegatio de diminutione status sui. qz iam no esset status conseruatio. sed destitutō z destructio / si ex bonis alienis fulciri quereret. ¶ Sequit qz sicut fama que est vita quedā ciuillis / non potest sufficienter pecunia mēsurari quia sunt diuersoꝝ generū. Et sapiēs bonū nomen plus amat qz thesaurū. sic iniusta ablatio fame / no p pte pntet sub furto sed excedit ipm. Hoc ptra detractores deo odibiles z ptra sparsores libelloꝝ p diffamatoriorū. Sic inferri posset de auferente vitā liberi hominis vel vxozē alterius. z ita de reliquis. ppter quod furtum p pte no dicit de illis sed de re que in possessionē cedere solita est. ¶ Sequit qz obligatus alteri ratione furti vel ratione pecunie mutate / no potest rōnabiliter se reddere sciēter z sponte impotentē ad satisfaciendū vel soluendū. patet qz aliter peccaret ptra legem tam naturalē qz diuinā z humanā de restitutione ablatoz vel debitoꝝ. solutione et de reddēdo vnicuiqz quod suū est. z de no faciendo alteri quod sibi noller fieri. Nec valet hic allegatio qz ad frugē melioris. et altioris vite vult p gredi. qm no sunt faciēda mala / vt bona cūeniat. nec aliquis ditandus est cuius iactura aliena. ¶ Sequit qz obligatus p dicto mō / non vouet licite aliquid absolute vnde reddat ppetuo impotens satisfacere / no habita licētia vel p sensu illius cui manet obligatus. vel nisi aliū de pateat pbabiliter modus ad satisfaciendū potest tñ vouere sub p ditione vt quātum in se fuerit. aut alio tali mō. Patet quia reputaretur hoc sibi vel in fraudem vel in dolum. quēadmodum de seruis expresse

An liceat grauato debitis

leges cōdite sunt. Secus vbi nescienter et quādā bona fide cognoscere votū emittit re qd tunc apparebit dū ad insinuationes mali/protinus resipiscet. ¶ Sequitur qd obligatus vt dicitū est/nō est admittēd' ad professionē faciendā in aliqua religione. nisi religio. p se vel alios se obliget ad satisfaciendū pro sic profutēte. Et ita rationalis est et stabili iure tam diuino q̄ naturali et hūano fundata consuetudo que petit a pfiteri volentib' si liberi sunt et a debitis absoluti. Contra quā institutionem si professio querat fieri p fraudes vel dolum profitentis/religio manet libera vt posterius eundē abijciat. Si autem religio sic ipsum obligatus/ prece vel precio scienter admiserit. videt ad solutionē obligata iuris interpretatōne. et si facultas suppetat ad hoc cōpellenda. p̄sertim si quicq̄s a proficiente suscepit. ¶ Sequit' qd taliter obligatus si voueat absolute vel profiteat religionem/ ipse nō ducit lege spūssancti sicut videtur dicere Ray. et sui sequaces. Nec ē in hoc minor rō. imō forte maior de obligato ad psonā singularē. q̄ de eo qd reipublice ligat' est. Patet qz spūssactus non instigat ad peccatū et ad furtū et ad agendū contra p̄cepta decalogi vel legis naturalis. vñ et talis professio esset oblatio deo de furto vel rapina et de substantia paupis quasi qd victimat filiū ante patrē. Et alibi. Ne qui edificatis syon in sanguinib'. Verū est qd obligatus reipublice vel ratione vsurarius vel aliunde/ potest in casu a gerente officium reipublice absolui vel licentiari. sicut potest fieri de obligato sub incerto. vbi restitutio vaga que in pios vsus habet fieri sola requirit. Et hic fortassis fuit intellectus aliquoz/ qui oppositū ad ea que dicimus vñ sunt posuisse. ¶ Sequit' qd obligatus modo dicto/ vouens intrare religionē/ debet differre voti executōez/ quousq̄ creditorib' satisfecerit. Patet qz alias impletio voti/ vergeret tūc in deteriore exitū. sicut dicit doctores de habēte patrē in necessitate constitutū. cui prius tenet provide re de necessarijs q̄ votū religionis vñ emitat vel emissum adimpleat. ¶ Sequit' qd obligatus modo dicto plus impedit stante tali obligatione religionē intrare/ q̄ obligatus alteri solo voto vel iuramento. Patet quia si quis iurasset sponte dare alteri centū florenos et vellet intrare religionem

posset hoc facere nō soluendo centum florenos. quia mutaret iuramentū vel votū in melius. Secus est vbi cōsurgeret obligatio aliunde ex furto vel pecunia mutata. Et fm hoc forte possunt concordari doctores aliqui qui videntur contrariari in hac materia. specialiter Sanctus Thomas scōda scōde questu. vlti. ¶ Sequitur qd obligatus ratione furti vel cōmodati/ si nō habeat vnde reddere de bonis. tenetur per industriam aut laborem suū si potest/ adquirete vnde satisfactionē possit implere. etiam vbi viuendū esset in statu longe inferiori quā status religionis existat. Non enim omninū est volare ad alta montana consiliorū/ impeditis hac vel illa occasione alis ad hoc requisitis. Alioquin. cur nō similiter poterit seruus ratiocinijs publicis obligatus religionem libere profiteri. vel ad sacros ordines promoueri. quod tamen omnes negāt. ego nō satis intelligo dissimilitudinis rationē. ¶ Sequit' qd si neqz de bonis suis neqz de industria sua/ poterit iste sic obligatus vnq̄s satisfacere. vel in toto vel in parte et hoc probabiliter appareat. ipse potest auctoritate vel de licentia iudicis publici/ religionem intrare. Patet quia potest cedere bonis suis eadē auctoritate. quoniā inanis esset actio quā inopia debitorum excludit. Et hoc intelligendum adhuc videtur/ vbi persona est libera. et vbi non currit lex vel consuetudo qd non habentes vnde soluant/ luant in corpore. Quemadmodū habemus in illa muliere. cuius duos filios creditor rapuerat ad vendendum pro satisfaciendo sibi. Et sic forte accipitur illud sapientis. Qui feneratur mutuum/ seruus est feneratoris. Obligatur enim talis ad laborandum etiam personaliter vt pateat sibi facultas ad soluendum. Nec debet sibi fingere leuiter qd in laborando patiat' detrimentum salutis anime sue. Nam in religione forsitan ex obedientia magis habebit circa publica et male allicienda/ laborem exercere. Similiter nec valet allegatio qd liber est. et qd persona liberi hominis non potest pecunia compensari. quoniam talis in casu sic se seruum fecit. qd non solum potest in carcerem trudi sed vita priuari sicut suspendia docent furum. Rursum notetur historia vidue que venit ad Melizeum dicens. Ecce creditor venit vt

Tollat duos filios meos ad seruendum si-
bi. quarti regii quarto. **S**equitur q sic
obligatus ut dictu est si facit aliquid vnde
renunciet bonis sue successione. aut si di-
stribuat bona vnde pauper et inhabilis p-
petuo ad soluendum remaneat. facit quide-
stulte et iniuste aquod deum et fm conscientia
nihilominus apud foru publicu poterit
hec renunciatio seu distributio quandoq-
valida reputari. quia nec fertur iudiciu ta-
le nisi de manifestis. nec impbant illic ea
que non possunt de fraude seu dolo conuin-
ci. Et h est laqueus valde magnus. si talis no
inuenerit hoies esse bone fidei illos quib-
bona sua credendo vel donando derelict
Postulat tamen equitas communis et bo-
na fides publica. vt talis apud iudices re-
leuationem aliquam sup hac querela si ad
eos deducta fuerit inueniat. **P**rimo qz ta-
lis non erat vsquequaq- liber vt faceret de
re sua quod volebat. cum maneret obliga-
tus ratione furti vel mutui. **D**einde. talis
si professionem attenuauerit facere. no eo
ipo perdidit ius succedendi ad hereditate
iure propinquitatis euenientem. cuz p-
fessio nulla fuerit. ipo iure. presertim reclama-
te. et contradicente rationabili consuetudine
religionis sibi notificata et expissa. et ex co-
sequente deficiente consensu mutuo religio-
soz. quem ad hoc requiri nemo dubitauit.
Sequit q si obligatus hoc modo
religionem vouerit fraudet creditores suos
facit quidem stulte et iniuste. **V**idet nihil-
ominus eidem psulendu q vota religionis
quatu poterit etia foris manens impleat/
laborado apud creditores et alios. q liber
fiat mundo. ac deinde subiiciat collum su-
um christi iugo. **P**rima pars nunc dedu-
cta est. et patet aliunde pspicua ratone. qm
tota vna religio non debet minori gaudere
privilegio/ q- aliquis ad religionem illa
admittendus. sed religio illa manet semp
obligata ad solutionem debitoru que contra-
xit. nec excusat eu pfectio vite iam professe
ergo nec alium excusabit pfectio vite pfitende
Adde q olim fuit error pdemnatus pa-
risius vnius dicentis. q p sustentatione
vnius pueri habilis ad litteras sacras/ li-
tebat spoliare diuites abutentes diuitijs et
dare tali pro spe proficiendi in republica.
Vide autem si non proximus sit error di-
centium q licitum est non soluere credito-
ribus debita ratione furti vel mutui/ qua-

tinus homo transferat se ad vitam altiore
Hoc enim quid aliud est q- creditores re-
bus suis spoliare. **S**i autem dixerit ali-
quis. nonne talis intrando religionem ce-
dit bonis suis omnibus et ita satisfacit.
Advertat qui hoc dicit quid est cedere bo-
nis. et sub qua recipitur qualificatio apud
iudices. **J**urat enim cedens bonis suis/ q-
si venerit aut venire potuerit ad pinguior-
rem fortunam/ soluet in toto vel in parte.
ita q- quicquid lucrari vel habere deinceps
potuerit. sit aduersum suo creditori. q- si
sponte se reddat impotentem videre facile
est q- peierat. **T**alis sic obligatus si p-
fessus est religionem/ quantum in se fuit. et h
de consensu vxoris si fuerit maritatus/ re-
manet obligatus ad votum castitatis. re-
manet etiam obligatus modo dicto vt vo-
tum studeat ad effectum rationabiliter de-
ducere. et interim viuat sub regulis illius
quam profiteri credidit religionis. quan-
tum circumstantie rerum permittere v-
de buntur. **E**quus est preterea/ vt creditores
presertim non egentes/ reddant se beniuo-
los exorabiles ad impletionem voti sui de-
bitoris. et rependat deus vicem

ExPLICIT Anno. D. cccc. x. crastio annu-
ciationis Marie.

**Ad huc eiusdem su-
per eodem.**

Presuppositis veritatibus. ciiij.
propositionum precedentium
scilicet. x. et. ciiij. et aliarum decem
sequentiu. **P**resupposito insu-
per casu. put ponit p- freres car-
thusien. cuius initium est. **Q**uidam Johan-
nes olim miles secularis. **E**t finitur. licet
de ingressu quidam dissentiant. **D**ico ego
Johannes. **C**ancellarius parisiens. indignus.
ea que sentio de hoc casu. et de septem
dubijs super ipso formatis. **S**canda-
lose infideliter et peruerse agunt/ q- circa hac
materiam scienter variant et corumpunt
male narrado casus veritate. du a doctori-
bus responsiones v- oppiniones inquirunt
Pz qz imponunt maculam in gloria doctoru
quatu in eis est. et tam seipos q- alios in er-
rore ducunt. **H**oc pmissi. qz vidi qdam scri-
pta/ nomini meo ascripta. q- trunecate recita-
ta erant. ponedo p- vn- dimittendo altera
Vidi insup dicta quorundam magistroru
mibi notorum/ que nunq- fuissent ab eis

An liceat grauato debitis

posita / si casus fuisset eis taliter . qualiter
mibi presentatus. **P**resertim in hoc q̄ di-
cunt illum milite posse repetere coniuges
suas . nec in aliquo teneri ad religionis ob-
seruationē in toto vel in parte. **L**egi deni-
q̄ scripta quorūdam . que vident̄ ideo pre-
termissa . quia sanabāt aliter q̄ inquirens
affectabat. **J**ohes miles . non videt̄ sus-
ficienter satisfecisse deo et iusticie . dum re-
signando hereditatem suam in manu fra-
tris non fecit petito prius assensu suorum
creditorū . vel saltem de auctoritate illorū
superiorū (vt pape vel alterius) qui transla-
tionem poterant validare. **D**oc dictum sa-
tis innuit esse verū ex verbis ipsius dubij
dum dicit q̄ minus caute et minus consul-
te etc. **E**t videt̄ esse contrarietas quo mor. ad-
ditur . modo tamē meliori quo nouit. **P**o-
terat enī modū inuenire imo modos me-
liores . vt vendendo totam hereditatem et
statim soluendo . vel q̄ de cōsensu credito-
rum fecissent dictam translationem . vel q̄
de auctoritate pape aut principis qui er-
ga creditores habuissent forte auctoritatē
cōpellēdi eos cōsentire bone equitati vbi
proterue agere voluissent aut aliquo tali
modo. **E**t notet . xxij . ppositio. **N**otent etiā
iura positiua de translationib. **F**ratres
carthusien. cū reuerentia loquendo nō vi-
dentur se habuisse satis caute et diligenter
dū ante p̄fessionē vel receptionē Jo. mili-
tis / non interrogauerūt creditores suos . et
de translatione p̄dicta / an esset valida non
informati sunt. **N**otet . xvi . ppositio. **A**tten-
to eo q̄ dicūt iura / ignorantia sc̄z latā aut
crassam reputari in dolum vl̄ fraudem . vi-
detur q̄ iudex in foro exteriori reputabit
predictos fratres et Jo. milite cum fraude
et dolo processisse . nisi sufficienter fuerit in-
formatus ex circūstantijs certis / de simpli-
citate et bona fide predictorū . vt q̄ poterāt
rationabiliter et debeant nescire modū al-
terum se habendi circa predicta. **N**otet ea-
dem ppositio . xvi . **A**ddito illo q̄ statuunt
leges et consuetudines laudabiles religio-
num / de modis examinādi aliquos si ser-
ui sunt etc. **E**t quomodo post annū vel ter-
minū dñs potest repetere seruū etiā vbi vi-
sus est p̄fessionem emisisse forte vna fide q̄
ad fori exterioris iudiciū . **E**t per hec tria
dicta videt̄ esse sufficienter responsum ad
primū dubiū fm̄ duplex iudiciū sc̄z fori
patet enī q̄ ex circūstantijs / respōsio tra-

henda est / tam apud deū q̄ apud homines
Attenat̄ p̄cipue si creditores qui modo
conquerūtur / fuerūt negligentes ab initio
de cōtradiccō dicte cessionis vel p̄fessionis
vel si diligentes inuenti sunt. **S**taret i ca-
su q̄ ingressus fuisset iucius / et p̄fessio se-
quens nulla esset . imo inualida et cassanda
Exemplū satis trahitur ex p̄cedentibus
vbi quis pbabiliter crederet q̄ dñs suus
ius est seruus . vel creditores oēs essent mor-
tui . aut crederet pbabiliter q̄ placeret eis /
suis ingressus . licet falleret . vel vbi aliqua
tali ignorantia pbabili laboraret p̄ testifi-
cationem aliorū aut aliūde. **Q**ua ignorantia
sic stante religionē ingrederet . p̄ istud
in casu hoc. **E**xamine et ergo Jo. miles cum
fratribus carthusien. sup ignorantia sua
modo dicto. **S**i fratres carth. poterant
et volebant in omnē euentū satisfaccere p̄
Jo. milite / tunc manent obligati nec est fa-
cta fraus creditorib. et ita p̄fessio . valet.
Si aut̄ nec poterant nec volebāt satisfaccere
nec p̄sentiebant receptioni Jo. militis /
nisi sub cōditiōne implicita nec explicita
q̄ esset libera a debitis . tunc p̄fessio non li-
gat fratres quin milite possint et p̄uerit
expellere. **S**ed miles manet obligatus ad
vota religionis quicūq̄ et quocūq̄ potue-
rit illa implere . q̄ fecit qd̄ in se est de vouen-
do. **E**xemplū de seruo . q̄ post reductionem
eius a p̄fessione emissa ad dñm suū / tenet
si fiat liber / votū implere . imo etiā stante ser-
uitute ei / tenet ad ea que p̄t̄ seruare d̄ vo-
tis religionis . vt caste viuere et alia facere
per q̄ nō ledit vel tollit debitū dño seruiti-
um. **N**otet . xxiiij . ppositio. **N**otet hic disti-
ctio q̄ votoꝝ aliq̄d est qd̄ obseruātū nūq̄
vergit in deteriorē exitū et illud sp̄ est tenen-
dum. **A**liud q̄ obseruātū quicūq̄ vergeret in
deteriorē exitū . et pro tūc nō obseruādū est
sed p̄ alio tpe nō vergeret in deteriorē exi-
tū sua obseruatio . et tūc ligat. **E**t fm̄ hoc
patet quō votū serui obligat et quomō nō
Et ita de milite hec dubitatio ablata est a
dictis meis alias circa materiā hanc quā-
tum vidi p̄ copiam. **S**i repiat̄ p̄ sufficien-
tem examinationē / q̄ fratres carthu. rece-
perūt et detinuerūt dictū Johem milite in
fraudē creditorū / ipsi et eorū monasterium
censendi sunt obligati ad satisfaciendū cre-
ditorib. quātum p̄nt. **N**otet ppositio . xvi .
Et fm̄ hoc facile est videre / quo dicit̄ Jo.
nō p̄t̄ edere carnes . nec v̄p̄ore repetere etc.

Notet modus dispensationis quã aduersa
rii p̄tendunt habuisse qualiter in fine vult
q̄ redeat obligat̄. **S**tate casu nostro
videt̄ q̄ nulla spes sit in Jo. milite ad sa-
tisfaciendũ creditoribz/ nisi p̄tendẽdo ius
successionis ad causam vxoris. Et cũ suc-
cessionẽ illam possit eque petere p̄uersan-
do in monasterio carth. p̄ pcuratores ido-
neos implorationẽ auxilij supioris sicut
extra/psulendũ sibi videt̄/ q̄ maneat et vi-
uat cõuerſando monastice in clauſtro suo
pro salute anime sue. scandala religionis
sue et aliorũ. necnõ occasionẽ peccatorũ
contra vota sua/ caute declinando. alioq̄n
videat ne amans periculum pereat in illo
Utrum vero ipse Joh. miles sit nũc habi-
lis ad succedendũ vel vxor sua. quia nihil
hic inquitur. nihil hic respondeo. **N**ote-
tur. xxij. p̄positio super hac re.

Sequitur scedula

Vniuersis p̄ntes lras inspectur̄
Johes de bellomõte rector vniuersitatis
magistroz et scholarũ parisius studentũ
salutẽ in dño sempiternã. **N**ostũ facimus.
q̄ anno dñi. M. cccc. xxviii. die Maij. p̄-
sentata est nobis ex p̄tẽ dñi Cancellarij ec-
clesie parisien. Scedula quedam papirea
p̄tinẽs casũ quẽdã/ cũ r̄nsidibz et declaratõ
nibz sup dco casu/ p̄ eũdẽ dñm cãcellariũ.
et alios infra scriptos sacri theologie dicte
vniuersitatis p̄fessores/ cũ subscriptõnibz
eorũdem p̄ eorũ manus pprias. **Q**uius q̄-
dem scedula et subscriptõnũ tenor sequit̄
in hec verba. Quidã olim miles secularis
multis obligatus debitis/ post cessionem
oim bonorũ suorũ quã fecit in p̄ntia dñi
sui ac principis terre/ ea resignando in ma-
nus fratris sui germani/ ad opus et vsus
creditorũ suoz/ ip̄is licet ignorãtibz. sic q̄
accepta a p̄fato fr̄e suo cautõnepmissi/ sub
sigillo p̄fati principis et sui/ q̄ de p̄fatis bo-
nis soluere deberet et satisfacere/ creditori-
bus eius videlicet militis quondã p̄fati. ip-
se et p̄iunx eius abstractionis vt asseruit vi-
te desiderio pari se voto licentiantes/ reli-
gionez petierũt. **H**ec in monasterio sancti
monialiũ vbi recepta et solenniter p̄fessa p̄
nouẽ fere annos hactenus mãsit. Ipse q̄z
in monasterio carthusien. vbi fm formas
statutorũ ordinis carthusien. et in hec ver-
ba interrogatus. **S**i liber es. si absolutus

si absq̄ incurabili morbo se deniq̄ de que
reliis satisfecisti. Respondit ad singula sin-
gillarim q̄ sic. **S**ed adiuncto ad vltimam
interrogationẽ. modo satisfactionis vt p̄-
missum est supra. videlicet. via cessionis p̄-
fate. **A**d quod prior monasterij respondit
in hec verba. **S**cias q̄ si aliquid horũ de
quibz interrogat̄ es celaueris/ poteris etiã
am post professionẽz expelli. **P**ost hec fm
formã ordinis et statutorũ p̄fatorũ/ tan-
q̄ nudus et paup̄ susceptus/ et solenniter p̄-
fessus est. minime reclamantibz creditori-
bus suis. quibz pro tunc vel interim non
fuerat satisfactũ. et hinc p̄ septem fere años
in monasterio p̄seuerauit. **I**nterea conti-
git fratrem p̄fati quondã militis infor-
tunũ quoddã incidere. vt videlicet ab ho-
stibus suis capetur. vnde impotens vide-
tur factus ad exequẽdũ quod promiserat
de satisfactione pro fratre suo milite p̄fa-
to. **P**ost hec autẽ/ mortuus est socer ipius
quondã militis/ pater videlicet olim vxor-
is sue. **U**nde p̄suadentibz quibusdã con-
sanguineis eius ac p̄pinq̄is/ occasione vt
eis videbat̄ aliquali iam habita tanq̄ iu-
re p̄pinq̄itatis ac legitime successionis ex
parte vxoris sue quondã p̄fati/ monaste-
rium suũ contra p̄hibitionẽ prioris sui/
ad perendũ bona quondã soceri sui defun-
cti vt inde solueret debita sua exiuit. et ad
seculũ reuersus/ habitũ suũ dimisit. carnes
comedit. et vota professionis sue multipli-
citer violauit. **E**t norandũ q̄ in patria il-
la scilicet in terra ollãdie gelrie et brabantie
religiosi tales succedunt parentibz vel mo-
nasteria pro eis. **S**equitur in scedula
memorata. **P**resupposita veritate casus si-
cut p̄missum est. quem casum sub alijs ter-
minis quidam alias apud multos de vni-
uersitate parisien. variauerũt/ dum eorum
opinionẽs inquireret. propter qd non est
mirandũ si tunc vno modo quidã respon-
derunt et nunc aliã dant responsionẽ. quia
eiectis interim allegationibz dicũt ea que
sequũtur et que vera reputamus doctores
infra scripti. **P**rimo q̄ miles olim de q̄
fit sermo/ inconsulte satis religionem in-
gressus/ et incaute receptus est. **E**t hoc p̄e-
sertim. quia cessio bonorum suorum/ fuit
incauta neq̄ sufficiens pro liberatione sua
a manu creditorum suorum. licet debuisset
citius reclamasse. **S**ecundo q̄ profes-
sio quam solenniter fecit/ non obstante q̄

An liceat grauato debitis

Inconsulte ingressus et incaute susceptus ligat eum de iure tam positiuo quam diuino ad vota religionis. Tertio quod neuter coniugium profitorum potest alterum post diuortium et mutuo consensu et approbatione ordinari celebratum, ac post professionem desuper solenniter factam repetere. Quarto quod sicut neuter potest alterum repetere post diuortium ac professionem, sic nec bona que alteri eorum siue monasterio ex parte persone interim adquisita sunt seu adquiri contigerit in futurum debent alteri seu monasterio eius tanquam alterius iugis coheredi deservire. Quinto quod prefatus olim miles/nimis inconsulte et inordinate et illicite sic a monasterio suo recessit, peiusque ac piculosius reiecto habitu suo foris remanet, et quod de necessitate salutis omni tergiversatione postposita, quanto magis reuertitur tenetur ad monasterium: et sumpto habitu sub disciplina quam professus est degere regulari. Attento precipue quod manendo extra monasterium non est idem miles habilior ad soluendum, imo minus quam intra manendo. Sexto et ultimo quod attentis premissis, professio olim militis profati quam fecit in religione non obuiat directe et de se obligationi priorum qua ante creditoribus extitit obligatus, et per non manet eis obligatus ut ante. Sic quod si ipse tempore receptionis sue ad ordinem/aliquid seculum apporauerit, aut interim, aut in futurum monasterium profatum de bonis eius precepit pro tanto saltem semper tenebit satisfacere creditoribus monachi sui, donec plenarie eis fuerit satisfactum. Sequitur in scedula Sic sentio ego Johes de Berfonno cancellarius parisi indignus in cuius testimonium me subscripsi in premissa scedula propria manu. Attentis etiam additionibus circa predicta, quas eadem manu mea scripsi anno domini M. cccc. cxi. Dat. ¶ Ego petrus de dyerreyo magister in theologia, conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium hic me subscripsi. ¶ Ego Jordanus morim magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium hic me subscripsi. ¶ Ego Johannes dachori magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio, in cuius testimonium me hic subscripsi. ¶ Dibi fratri Guilberno de bunulla sacre theologie immerito professori videtur quod dictus miles vere sit professor, nec potest uxorem repetere, quin

imo cogendus redire ad monasterium, et ibidem viuere sub disciplina regulari. In cuius signum hic me manu propria scripsi. ¶ Ego magister Guilhelmus de sanctis sacre pagine professor fateor per premissa quod dictus miles de quo casus supra ponitur, vere et realiter est professor, et obligatus ad obseruantiam regularis sui ordinis, et censendus est religiosus, nec potest amplius repetere uxorem licite, si que tamen debita ante ingressum religionis dicitur miles vel eius uxorem contraxerit. dico quod si sit possibilis soluendi ipse vel ipsa tenentur vel manualiter laborando in monasterio, vel ex hereditate propria que alicui eorum possit succedere per mortem alicuius parentum soluere predictorum. Super hac materia plura possint allegari sed dimitto causa breuitatis. In cuius rei testimonium hac determinationem propria manu scripsi. ¶ Ego Petrus baardi doctor in theologia conformiter ad dominum Cancellarium et ad alios magistros in theologia qui in hac materia deliberauerunt, idem oino ego sentio. ¶ Ego frater Stephanus sacre theologie professor ac minister sancti maturini parisiensis ordinis sancte trinitatis et redemptionis captiuorum conformiter cum opinione magistris Johannis de gerfonno Cancellarius ecclesie parisiensis, delibero in cuius rei testimonium signum meum manuale hic apposui Anno domini M. cccc. ¶ Ego Petrus de no-gento magister in theologia sentio debitum et salubre ut miles olim professor redeat ad religionem sub obseruantia regulari manens nihilominus creditoribus ut premitur vel conuentus pro eo, hec propria manu. ¶ Ego Petrus de Arrech magister in theologia conformiter ad dominum cancellarium prefatum in hac materia sentio, stante veritate casus eo modo quo positus est in folio precedenti, vna cum quibusdam circumstantiis mihi per fidedignos ore tenus expressis, utpote quod cessio bonorum, ingressus religionis ambo coniugum et diuturna eorum mansio in prefatis religionibus non latebant creditores sed eis nota erant hec omnia, neque protulere reclamabant, quod etiam bona dictorum coniugum si fuissent debite collecta conseruata et distributa, videbantur sufficere ad satisfaciendum creditoribus infra satis cooperentes terminos. ¶ Dibi dominico pui sacre theologie indigno professori videtur salua omni correctione ac dicti olim militis reuerentia, quod ipsi militi nunc asserenti, se sic intrasse

religionem ad finem talem vel talem non est credendum. nec ipse licite illam religionem sic egredi potuit sicut de facto egressus est. et ultra quod nec etiam vxore et bona successio nis superius tace. potest licite repetere seu retinere nomine proprio scriptum manu propria. **E**go matheus Roedor sacre theologie professor indignus/supposita veritate casus premissi et circumstantiarum eiusdem in forma qua ponuntur. sentio conformiter ad deliberationem domini Cancellarii supra positam. In cuius rei testimonium hac deliberationem meam propria manu scripti et nomine meo signavi. **I**n quorum testimonium nos Johs/ rector vniuersitatis prefate/presentes litteras sigilli Rectorie dicte vniuersitatis appensione/duimus muniedas. Anno et die quibus supra.

Finit.

A Incipit tractatus

eiusdem magistri Johannis de Berson. de tpantia in cibis/potui/z vestibus platoz.

Iam in vna priorum lectione absolui/sicut potui/dubitationem non mediocrem/sup abstinentia perpetua a carnibus. an licita sit apud solitarios religiosos/imitatores Johs baptiste in heremo. **V**elle nunc sub spendio maiori/similiter elucidare qualis tpantia in cibis et potibus/in vestitu et ceteris. aut necessaria sit aut congrua predicatozibus aut platis. quorum est officium/instar Johis/pere ante faciem domini et parare vias eius ad danda scias salutis plebi eius. **A**d hanc dubitationem sub vnicapitulo clusione respondeo. Expedientius est et efficacius predicatore et plati/declinare ad austeritatem vite et peccatam in vestibus in cibis et potibus et paucitate seruitorum et similibus. quam hoibus secularibus talibus conformari. **E**t in primis si attendimus vitam christi que nostra est instructio/si preterea apostolorum et aliorum sanctorum exempla recogitamus/proprie esse debet apud christianum id quod dicimus. Fateor inquit discretissimus/aut fateor de peccata veste. erubescere. non enim decet hanc professionem non hanc monitionem. non decet hec membra. non decet hos canos. **E**t arguo sic inquisitiue. **P**ompam in vestibus/in ferculis/in seruitoribus/aut querunt ecclesiastici ad placendum deo. vel ut proficiant primo. vel ad ecclesie honestatem et auctoritatem. Quidam enim ad ali

quam hanc rationem confugiunt.

Non primum ut placeat deo. quoniam verum est illud hiero. non tenera vestis/sed mundicia mentis/ornatum facit clericorum. **C**onstat insuper plus placere deo opera pietatis in quibus potest expedit ea que talis populo requirit. **S**i quis igitur pro deo placere opera deo magis placere facito. alioquin apud te mentis iniquitas sibi. quod iam non solum deo magis pro talia placere intendis. sed vel tibi vel mundo.

Querunt ecclesiastici pro talia proficere primis et subditis/ videant obsecro ne turpiter fallantur. et tota via autem errant. **P**lus enim scandalizat pompa clericorum ipsos laicos. tam principes quam alios quam edificet. **P**lus ad indignationem et murmur et inuidiam eos concitat quam ad amorem et plus augent in eis auariciam et superbiam quam extinguat. **D**eber autem esse officium clericorum/monere subditos verbis et exemplis ad virtutum exercitia humilitatem frugalitatem et sobrietatem. **P**orro non habet opus ista per allegationibus scripturarum ut doceamus populum esse in scandalum laicorum. **I**nterrogat experientia et magna voce clamabit. **I**ta est. nihil verius est. **N**am vni fuit tanta principum et secularium deuotio apud antiquos ecclesiasticos pauperes et paucos. **U**nde tantus honor. tanta reuerentia. tantus cultus. vti quia pompas tales nihil pendebant. **I**dcirco tanquam apud bonos et fideles dispensatores/copiosissime eis ministrabant diuitie. qui postquam insolescere et eis abuti ceperunt/in contrarium versa est prior largitio dico in direptionem et contemptum. **A**udimus his auribus vnum ex principibus nostri temporis precellentem/ coram quo dum fieret sermo de refrenatione et moderatione populi parum statum in regno francie nimis exuberantium et aliarum expensarum propter quas nisi prouisum fuerit/ fraudes rapine et iniusticie et odia et seditiones saltem occulte fiunt propter que omnia teste sapiente regnum de gente in gentem transfertur. **R**espondit indignatus princeps ille. incipiant ecclesiastici apud quos tota pompa est. tota superbia et in vestibus et in prandijs et in omnibus. et de singularibus facta est tunc narratio. vbi que ad honorem suum ecclesiastici vident agere/illa in magna eorum et sue ecclesie contumeliam et probum commemorata sunt. prandia loquor et cetera

Tollat duos filios meos ad seruendum si-
bi. quarti regii quarto. **S**equitur q sic
obligatus ut dictu est si facit aliquid vnde
renunciet bonis sue successione. aut si di-
stribuat bona vnde pauper z inhabilis p-
petuo ad soluendū remaneat. facit quidez
stulte z iniuste aqud deum z fm conscientia
nihilominus apud forū publicū poterit
hec renunciatio seu distributio quandoqz
valida reputari. quia nec fertur iudiciū ta-
le nisi de manifestis. nec impbant illic ea
que non possunt de fraude seu dolo cōuin-
ci. Et h ec laqueus valde magnus. si talis nō
inuenerit hoies esse bone fidei illos quibz
bona sua credendo vel donando dereliquit
Postulat tamen equitas communis z bo-
na fides publica. vt talis apud iudices re-
leuationem aliquam sup hac querela si ad
eos deducta fuerit inueniat. **P**rimo qz ta-
lis non erat vsquequaqz liber vt faceret de
re sua quod volebat. cum maneret obliga-
tus ratione furti vel mutui. **D**einde. talis
si professionem attenuauerit facere. nō eo
ipso perdidit ius succedendi ad hereditatē
iure propinquitatis euenientem. cuz p fesi-
sio nulla fuerit. ipso iure. presertim reclama-
te. z cōtradiciente rationabili cōsuetudine
religionis sibi notificata et exp̄ssa. et ex cō-
sequente deficiente cōsensu mutuo religio-
soz. quem ad hoc requiri nemo dubitauit.
Sequit q si obligatus hoc modo
religionē vouerit fraudet creditores suos
facit quidem stulte z iniuste. **V**idet nihil-
ominus eidem p̄sulēdū q vota religionis
quātū poterit etiā foris manens impleat/
laborādo apud creditores z alios. q liber
fiat mundo. ac deinde subiiciat collum su-
um christi iugo. **P**rima pars nunc dedu-
cta est. z patet aliunde p̄spicua ratōne. qm̄
tota vna religio non debet minori gaudere
privilegio/ q̄ aliquis ad religionē illā
admittendus. sed religio illa manet semp
obligata ad solutionē debitorū que cōtra-
xit. nec excusat eū p̄fectio vite iam professe
ergo nec alium excusabit p̄fectio vite p̄fite
de **A**dde q olim fuit error p̄demnatus pa-
risius vnius dicentis. q p sustentatione
vnius pueri habilis ad litteras sacras/ li-
tebat spoliare diuites aburētes diuitijs et
dare tali pro spe proficiendi in republica.
Vide autem si non proximus sit error di-
centium q licitum est non soluere credito-
ribus debita ratione furti vel mutui/ qua-

tinus homo transferat se ad vitam altiorē
Hoc enim quid aliud est q̄ creditores re-
bus suis spoliare. **S**i autem dixerit ali-
quis. nonne talis intrando religionem ce-
dit bonis suis omnibus et ita satisfacit.
Aduertat qui hoc dicit quid est cedere bo-
nis. et sub qua recipitur qualificatōe ap̄
iudices. **J**urat enīz cedens bonis suis/ q̄
si venerit aut venire potuerit ad pinguiorē
rem fortunam/ soluet in toto vel in parte.
ita q̄ quicqd lucrari vel habere deinceps
potuerit. sit aduersum suo creditori. q̄ si
sponte se reddat impotentem videre facile
est q̄ peierat. **T**alis sic obligatus si p̄fes-
sus est religionem/ quantum in se fuit. et h
de consensu vxoris si fuerit maritatus/ re-
manet obligatus ad votum castitatis. re-
manet etiam obligatus modo dicto vt vo-
tum studeat ad effectum rationabiliter de-
ducere. et interim viuat sub regulis illius
quam profiteri credidit religionis. quan-
tum circumstantie rerum permittere v̄de-
buntur. **E**quus est preterea/ vt creditores
presertim non egentes/ reddant se beniuo-
los exorabiles ad impletionem voti sui de-
bitoris. et rependat deus vicem.

ExPLICIT Anno. D. cccc. x. crastio anū
ciationis Marie.

**Ad huc eiusdem su-
per eodem.**

Presuppositis veritatibz. cū
propositionū precedentium
scilicet. x. et. xij. et aliarū decez
sequētiū. **P**resupposito insu-
per casu. put ponit p̄ fr̄es car-
thusiē. cuius initium est. **Q**uidā Johan-
nes olim miles secularis. **E**t finitur. licet
de ingressu quidam dissentiant. **D**ico ego
Johannes. **C**ancellarius parisiē. indignus.
ea que sentio de hoc casu. et de septez
dubijs super ipso formatis. **S**canda-
lose infideliter z peruerse agūt/ q̄ circa hāc
materiam scienter variant et corumpunt
male narrādo casus veritatē. dū a doctoz
bus responsiones v̄l oppiniones inquirūt
Pz qz imponūt maculā in gloria doctoz
quātū in eis est. z tam seipos q̄ alios in er-
rorē ducūt. **H**oc p̄missi. qz vidi qdam scri-
pta/ nomini meo ascripta. q̄ trūcate recita-
ta erāt. ponēdo p̄ez vnū/ dimittēdo alterā
Vidi insup dicta quorundā magistrorū
mibi notozum/ que nunq̄ fuissent ab eis